

Mabbas tackar RSMH-Hoppet Säter för att vi har fått lov att använda detta vackra broderi från deras samlingar som en jul- och nyårshälsning och en viktig påminnelse i vårt sista nyhetsbrev för det här året. Foto: KarlH Kruse, 2021.

Styrkan i gemenskapen och i att vi har varandra

Årets sista medlemsinformation från Mabbas består av ett urval länkar till texter, bilder, filmer som alla kretsar kring människors sociala och historiska utsatthet och behov av gemenskap, kärlek, trygghet och återuppriktelse. Från Statens Fastighetsverk får vi lära oss hur vi genom återbruk kan göra en vacker juldekoration som också kan bli en fin julklapp.

Vi går snart in i ett nytt år och den tredje våren med coronapandemin som fortfarande begränsar allas våra liv på många olika sätt. Det är många som ser likheter mellan vår tid och den oroliga mellankrigstiden då spanska sjukan härjade och i den polaritet som finns när det gäller frågor om demokrati, nationell identitet, migration, jämställdhet, mänskliga rättigheter, rädsla inför framtida vattenutmaningar, väder- och naturkatastrofer samt oron över tilltagande sociala och ekonomiska orättvisor.

Det är viktigt att vi ändå behåller hoppet och hittar vägar att tillsammans hitta lösningar på alla de utmaningar och problem som vi står mitt i idag och de som väntar oss. Vi har en stor potential i att vi har varandra och kan hjälpas åt med alla våra olika kompetenser och resurser. Det gäller även för oss i vår förening. Vi har inte kunna träffas för att lära oss nya saker eller få intressanta upplevelser – så som vi har varit vana vid. Men snart hoppas jag att vi ska kunna träffas igen under trevliga och trygga förutsättningar.

Tillsammans med övriga i styrelsen önskar jag er alla en God Jul och ett Gott Nytt År!

21 december 2021

Petra Nygård, ordförande

Armémuseum

Museets digitala produktioner erbjuder ett rikt utbud av filmer och annat material som handlar om människor som inte alltid ansetts passa in i samhällets sociala normer och som fått leva hemliga liv. Hemliga liv har även de haft som arbetat i det tysta och riskerat sina liv för andra och för sitt land.
<https://armemuseum.se/kunskapsbank/digitala-produktioner/>

Barnbiblioteket Tidsmaskinen

Biblioteket ligger i Malmö Stadsarkivs lokaler och är för alla barn 0-12 år. Här finns allt från spännande till roliga och sorgliga böcker på olika språk. Namnet *Tidsmaskinen* har att göra med den resa i tid och rum som barnen gör när de läser böcker i ett bibliotek som också är ett arkiv där hela Malmös historia finns bevarad. Men barnen kan även göra en resa in i framtiden. Alla barn är välkomna att hjälpa bibliotekarierna och arkivarierna att skapa innehållet i biblioteket. Det kan handla om att ge förslag på vilka böcker och filmer som ska köpas in eller förslag på aktiviteter.

<https://malmo.se/Uppleva-och-gora/Arkitektur-och-kulturarv/Malmo-Stadsarkiv/Stadsarkivets-bibliotek/Barnbiblioteket-Tidsmaskinen.html>

Begripsam

Begripsam var från början ett projekt som finansierades av Arvsfonden. Projektet drevs av Dyslexiförbundet, Riksförbundet FUB samt Autism- och Aspergerförbundet. Under projektiden arbetade deltagarna bland annat med att ta fram en ny standard för kognitiv tillgänglighet. Det arbetet fortsätter nu föreningen Begripsam och Begripsam AB. Målet är att göra samhället mer tillgängligt och därför arbetar de tillsammans med personer som har olika diagnoser, funktionsnedsättningar och med de som har svårigheter med Internet. Just nu genomförs en undersökning via en enkät för att fånga upp just svårigheten att ta sig fram på nätet.

<https://www.begripsam.se/foreningen-begripsam/>

Dawit Isaak-biblioteket

Dawit Isaak-biblioteket för yttrandefrihet finns på Malmö Stadsarkiv. Här finns böcker av författare från hela världen som utsatts för förtyck och censur. Böcker som du kanske inte skulle ha fått läsa om någon annan haft rätten att bestämma över din läsning.

<https://malmo.se/Uppleva-och-gora/Arkitektur-och-kulturarv/Malmo-Stadsarkiv/Stadsarkivets-bibliotek/Dawit-Isaak-biblioteket.html>

Digital Humanities in the Nordic and Baltic Countries 2022 Conference

Anmälan är nu öppen till konferensen som arrangeras gemensamt av Centrum för digitala humaniora (CDHU), Institutionen för ABM och Uppsala universitetsbibliotek och äger rum i Uppsala 15–18 mars 2022. Fredagen 18 mars kommer det att vara ett särskilt biblioteksrelaterat seminarium som handlar om hur bibliotek kan bidra till digitala humaniora.

<https://dhn.eu/>

Göteborgs Konsthall och Hasselblad Center

Göteborgs Konsthall ser på mellankrigstiden med nya ögon. Med hjälp av fotografi, film, måleri och installationer förflyttar åtta samtida konstnärer oss hundra år tillbaka i tiden i utställningen *Med nya ögon – Mellankrigstiden genom linsen* på Göteborgs Konsthall. Staden Göteborg har firat 400 år under 2021 och som en del av firandet har Göteborgs Konsthall och Hasselblad Center samarbetat i ett utställningsprojekt med var sitt perspektiv på mellankrigstiden och utifrån arkivmaterial från seklets första hälft. Tillsammans skapar verken möten mellan vår tid och mellankrigstiden i frågor som rör nationell identitet och nationalsocialism, kolonisation, migration, rasbiologi, queer historia, kvinnors rättigheter samt internationella influenser och social förändring.

www.goteborgskonsthall.se/

Mentalvårdsmuseet och RSMH-Hoppet Säter

Under nästan 150 år fanns det ett trettiotal mentalsjukhus i Sverige. 1912 byggdes Säterers sjukhus i Säters i Dalarna. 1956 hade sjukhuset där nära 1600 intagna patienter. Mentalsjukhuset i sin gamla form är nedlagt sedan länge och Säterers sjukhusområde kallas idag Skönvik. Här finns det fortfarande en slutenvårdspsykiatri med akutenhet, två vårdavdelningar och Rättspsykiatri. Verksamhetens namn är Skönviks psykiatriska klinik. Mentalvårdsmuseet är ett psykiatrihistoriskt museum inrymt i en före

detta vårdavdelning på det gamla Sätters Sjukhus. Mentalvårdsmuseet har ett nära samarbete med föreningen RSMH-Hoppet Säter. Det handlar om att genom patienters och anställdas egna upplevelser och berättelser, sjukhusets arkivhandlingar och föremålssamlingar samt samlingarna av konstverk, hantverk, texter och andra föremål från patienternas terapi- och dagverksamhet levandegöra hur mentalvården inte bara i Säter utan i hela Sverige har fungerat genom åren. I projektet deltar RSMH-Hoppet med sina erfarenheter och kunskaper och även med sina samlingar av föremål och berättelser om hur det var förr. RSMH-Hoppet Säter deltar i högsta grad även genom samtida berättelser och med samtidsdokumentation. Arbetet sker genom utställningar, föreläsningar, seminarier, träffar och uppsökande pedagogisk och förmedlande verksamhet för både barn och vuxna. UR Kunskapskanalen har gjort ett program som består av åtta fristående delar om projektet, Mentalvårdsmuseet, Sätters sjukhus och dess historia samt om RSMH-Hoppet Säter. Programmet ger en mycket bra bild av hur man arbetar i projektet. De åtta programmen finns på UR Play.
<https://urplay.se/serie/224214-ur-samtiden-mentalvardsmuseet-maendets-museum>
<https://rsmh-hoppet.com/>
<https://www.regiondalarna.se/mentalvardsmuseet/museet/>

Nordiska museet

Nordiska museet har tagit initiativ till en utredning och en dialog om framtiden för stiftelsens stora samiska samlingar. Det sker mot bakgrund av museets mångåriga intresse för samiska frågor och samiskt kulturarv. Utredningen påbörjas 2022 och utöver ett nära samarbete med exempelvis Ájtte Svenskt fjäll- och samemuseum i Jokkmokk är utredningen tänkt att utgå ifrån en bred dialog med en rad olika intressenter. Centralt för utredningen blir diskussioner om hur samlingarna bäst ska förvaltas i framtiden och hur de bäst kan användas för att berätta om samisk historia och kultur. Läs mer på museets webbsida *Kunskapsområde Samisk historia och kultur*.
<https://www.nordiskamuseet.se/kunskapsomraden/samisk-historia-och-kultur>

QRAB, Queerrörelsens Arkiv och Bibliotek

QRAB är en ideell organisation som samlar, ordnar, bevarar och tillgängliggör dokumentation och information knuten till queera rörelser och personer. QRAB:s samlingar förvaras hos Riksarkivet i Göteborg.
<http://www.qrab.org/>

Regionarkivet Stockholm

Regionens verksamhet förknippas ofta med vårdfrågor, men regionen har också hand om jakt, fiske, regionalplanering, sociala verksamheter, rättshjälp, slöjd, folkbildning och kultur. Vården utgör dock en mycket stor del och när det gäller den del som handlar om vårdens kulturarv har man börjat nosa på det som man kan börja berätta om utan att man bryter mot etiska regler. Vilken vård fick ett barn med funktionsnedsättning i Sverige runt förra sekelskiftet, till exempel? Läs mer om detta i artiklar som producerats med hjälp av källmaterial i arkiven.
<https://www.regionarkivet.regionstockholm.se/vara-arkiv/fynd-i-arkivet.html>

Regionarkivet Stockholm, Stockholms läns museum och Stockholmskällan

För några år sedan samarbetade dessa tre med att tillgängliggöra arkivmaterial från Beckomberga sjukhus arkiv i Stockholmskällan. Stockholmskällan innehåller nu mer än 30 000 bilder, kartor, dokument och litteraturtips. Antalet växer hela tiden eftersom museerna, arkiven och biblioteken som ingår i Stockholmskällan löpande publicerar mer material ur sina samlingar. Allting som valts ut har på ett eller annat sätt något att berätta och tillföra om Stockholms historia. Se mer i det publicerade materialet från Regionarkivet Stockholm.
<https://stockholmskallan.stockholm.se/sok/?q=Regionarkivet+Stockholm>

Riksantikvarieämbetet

Seminarie serien *Jämställt kulturarv – Demokratin 100 år*. Vem har tillgång till kulturarvet, vem representeras och vem väljer ut vad som ska bevaras för framtiden? Hur kan vi synliggöra och inkludera tidigare marginaliserade samhällsgrupper som nationella minoriteter, barn och unga? Hur kan vi göra kulturarvet åtkomligt för alla och vad händer efter #metoo inom det arkeologiska fältet? Det är exempel på frågor som Riksantikvarieämbetet tog upp i seminarie serien som webbsändes i fem delar under första veckan i december i år och som man nu kan ta del av via Riksantikvarieämbetets Youtubekanal.

<https://www.raa.se/evenemang-och-upplevelser/vara-andra-seminarier-och-konferenser/seminarieserie-om-jamstallt-kulturarv/>

https://www.youtube.com/playlist?list=PLKrB8_QR_fyF4oWcM6DMsTmr_VJh2KAs7

Riksförbundet FUB

FUB har kommit ut med en ny rapport som heter *Efter pandemin vill jag leva som vanligt*. Rapporten visar vad 350 vuxna med intellektuell funktionsnedsättning (IF) svarat om hur de har upplevt sin tillvaro under coronapandemin. Det handlar också om hur pandemin har påverkat vardagen, före och efter vaccinet. Personer med IF har drabbats väldigt hårt, men det är inget som politiker och andra pratat så mycket om. Rapporten finns att ladda ned från hemsidan.

<https://www.fub.se/nyheter/ny-rapport-efter-pandemin-vill-jag-leva-som-vanligt/>

Stadsmuseet Stockholm

Under 2020 och 2021 har Stadsmuseet arbetat i ett projekt med namnet *Samtidsdokumentation om nationella minoriteters liv och livsvillkor i Stockholm*. Projektets avsikt är att bredda, fördjupa och sprida kunskap om de nationella minoriteternas och vårt urfolk samernas historiska och nutida närvaro och villkor i Stockholm, med särskilt fokus på kvinnor och unga. Museet samlar kontinuerligt in berättelser om människors liv och vardag i Stockholm genom samtidsdokumentation med etnologiska metoder. Projektet omfattar intervjuer och fotodokumentation samt en digital insamling av berättelser. I den digitala insamlingen på Stadsmuseets webbplats kan du med egna ord berätta om ditt liv, särskilda händelser, familjehistoria eller vardag. Bidra med historiska dokument och bilder som kan berika samlingen. Med bilder, fotografier, och dokument som kan berätta om de nationella minoriteterna och urfolket samernas långa historia i Stockholm fyller museet luckor i samlingarna. Projektet samverkar med forskarsamhället för att fördjupa den historiska kunskapen om de nationella minoriteternas långa historia i Stockholm. Forskarna är experter inom etnologi, arkeologi och språkvetenskap.

<https://stadsmuseet.stockholm.se/utforska/manniskor-och-miljoer/nationella-minoriteters-liv-och-livsvillkor-i-stockholm/>

Stadsmuseet i Stockholm

I utställningen *Vems är du?* som pågår 29 januari–22 augusti 2022 får vi möta många människor i Stockholm som representerar nationella minoriteter. Utifrån deras egna berättelser, personliga föremål, ljudberättelser och fotografier får vi möta dem i sin vardag och ta del av deras minnen och erfarenheter vilka vittnar om samhörighet, tystnad och stolthet, sorg och upprymdhet. Utställningen berättar också om den långa historia som de nationella minoriteterna har i Stockholm.

<https://stadsmuseet.stockholm.se/besok/tillfalliga-utstallningar/vems-ar-du/?page-19-10907=0>

Statens fastighetsverk

Vik en vacker gran av en gammal tidning eller folder som du har läst klart och kanske hade tänkt slänga. SFV visar här hur man gör med ett gammalt nummer av den egna tidskriften Kulturvärden.

https://www.youtube.com/watch?v=i_6_OrjCDis&t=38s

Sundsvalls museum och Mittuniversitetet

Utställningen *Vykort- Sociala medier 100 år före Facebook* är ett resultat av projektet *Berättelser om det moderna. Vykortet som socialt medium vid industrisambällets genombrott 1900–1920* som genomförts i samverkan med Mittuniversitet. När vykortet kom hade det flera fördelar gentemot brevet. Det var billigare att skicka och meddelandena var enklare att skriva. Men vykortet hade också en besvärande nackdel. Meddelandet var läsbart för varje nyfikna öga som fick se vykortet. Skribenterna kunde därför göra det svårare för nyfikna och ovälkomna läsare genom att använda chifferspråk och frimärksspråk. I arbetet med projektet och utställningen har museet och universitetet gjort upptäckter och lärt sig mer om vykortet som kommunikativt medium från 1900-talets början och med möjlighet till allt från välgångshälsningar till dejting.

<https://digitaltmuseum.org/0211811388656/vykort-sociala-medier-100-ar-fore-facebook>

Svenska Filminstitutet Filmarkivet

Den svenska folkhushållningens vedermödor under krigsåren var ett återkommande tema i journalfilmerna på landets biografier på den tiden. Filmkamerans panoreringar av evighetslånga brödköer eller framvällande demonstrationståg i storstäder som Stockholm och Göteborg vittnade om tidens allvar. Under första världskriget välde filmer in till Sverige i en strid ström från de krigförande länderna. När filmerna nådde de svenska biograferna ingick de vanligtvis i utländska bolags vecko- eller krigsjournaler som en del av biorepertoaren av melodramatiska filmer. Den tidens moderna krigsföring innebar att kriget pågick över stora områden och långa avstånd och mot en fiende som ofta upplevdes som dold.

<https://www.filmarkivet.se/teman/krig-och-katastrofer/>

<https://www.filmarkivet.se/theme/forsta-varldskriget-1914-1918-sverige/>

<https://www.filmarkivet.se/theme/forsta-varldskriget-1914-1918-varlden/>

Svenska Filminstitutet Filmarkivforskning

När kriget kom till Sverige: Första världskriget 1914-1918 på bioduken är ett temablock på SFI:s webbsida över Filmarkivforskning. Den är en utvidgad version av artikeln med samma namn publicerad i tidskriften *Biblis nr 68, 2014/2015*. Framför allt har ett stort antal audiovisuella och visuella källor tillfogats, till exempel filmcitat, stillbilder, biografblad, filmaffischer, bioannonser, dags- och veckopressartiklar m.m.

<https://filmarkivforskning.se/forskning/nar-kriget-kom-till-sverige-natpublicering/>

Sörmlands museum och European Museum Forum

Att sätta människan i centrum – gårdagens, dagens och morgondagens – är ledstjärnan för museets verksamhet med sitt unika koncept där besökarna nära och direkt kan ta del av människors livsberättelser. Museets samlingar är placerade i Berättande magasin, mitt i huset i de publika rummen, fullt synliga och tillgängliga för alla. Samlingarna är strukturerade för att förmedla berättelser om och av människorna bakom föremålen, arkivhandlingarna och fotografierna, ge nutida och historiska perspektiv och samtidigt belysa stora, existentiella frågor. Nu är Sörmlands museum med på listan över nominerade till European Museum of the Year Award, ett av de mest prestigefyllda priserna i Europa. Det är ett europeiskt pris som delas ut årligen under det av Europarådet arrangerade European Museum Forum. 2022 års vinnare tillkännages i Tartu, Estland den 7 maj 2022. Se vilka museer som vunnit priset tidigare!

<https://www.sormlandsmuseum.se/>

<https://www.europeanforum.museum/en/winners/the-emya/>

